

Onkologický ústav
sv. Alžbety

Novela vyhlášky MZ SR č. 553/2007 hygiena rúk

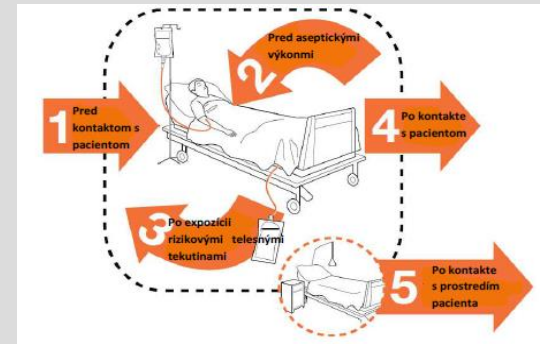
Erika Böhmová, ústavný hygienik OÚSA

Bratislava, 20.4. 2016

www.ousa.sk

HDR alkoholovými dezinfekčnými prípravkami čo v praxi zlyháva ?

- **nedodržiavanie indikácií HDR**

- nízka spotreba alkoholových dezinfekčných prípravkov (BPS 2012 - ↓ 9l/1000 lôžkodní, EU 18,7)

- umývanie rúk namiesto HDR

- nedodržiavanie zásad používania rukavíc

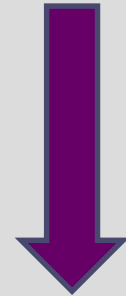
§5 vyhl. 553/2007 - Ošetrovanie pacienta

- **ods.1 a)** *„...nechty zamestnanca zariadenia musia byť primerane ostrihané a nenalakované, na rukách nesmú byť prstene, iné šperky a umelé nechty..“*
- **ods.1 c)** *„vykonávať vyšetrovacie a liečebné výkony až po umytí rúk; dezinfekciu rúk vykonávať pred parenterálnym výkonom, pred ošetrovaním pacienta s imunodeficitom, po kontakte s pacientom s prenosným ochorením, po manipulácii s použitou bielizňou a vždy pri uplatňovaní bariérovej ošetrovacej techniky, používať jednorazový materiál na utieranie rúk..“*
- **ods.1 e)** *„...do operačných sál sa nesmú nosiť mobilné telefóny, šperky, hodinky a iné osobné predmety..“*

!!! nevyhnutnosť novelizácie

Dôvody novelizácie

- ✓ pôvodné znenie nezohľadňovalo najnovšie poznatky a odporúčania
- ✓ žiadnym legislatívnym predpisom neboli určené konkrétne zásady a postupy hygieny rúk
- ruky ZP = najčastejší a najrizikovejší spôsob prenosu NN
- **významné opatrenie v prevencii NN**
- ↑ bezpečnosť pacientov i zdravotníkov
- ↑ kvalita poskytovanej zdravotnej starostlivosti

**Vyhláška MZ SR č. 192/2015
Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa
vyhláška MZ SR č. 553/2007 Z.z.**

účinnosť od 1.9.2015

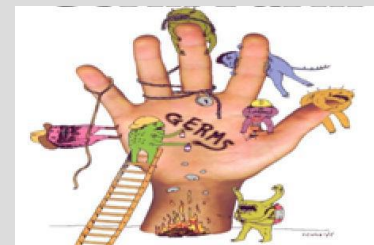
PLUSY

prevencia prenosu mikroorganizmov

- ✓ určenie indikácií HDR – 5 momentov
 - ✓ dostupnosť DP v zóne pacienta, v mieste poskytovania zdravotnej starostlivosti
 - ✓ zodpovedný prístup
-
- HDR vo vstupnom filtri
 - v rámci predoperačnej prípravy dôraz na CHDR
 - CHDR pred použitím sterilných rukavíc

PLUSY

prevencia prenosu mikroorganizmov

- určenie indikácií používania rukavíc
- určenie zásad používania rukavíc:
 - ✓ jeden pár rukavíc len u 1 pacienta
 - ✓ jeden pár rukavíc nie na viac ako 1 zdravotný výkon
 - ✓ rukavice navliecť bezprostredne pred činnosťou, ihneď po činnosti zvliecť
 - ✓ HDR po zvrátení rukavíc

PLUSY

vyššia účinnosť dezinfekčných prípravkov

- zdefinovanie účinnosti podľa EN (nielen registrácia v CCHLP)
- odporúčaný vyšší obsah alkoholu
 - ✓ na báze etanolu najmenej 80% (hmotnostných, w/w)
 - ✓ na báze propanolu 75% (hmotnostných, w/w)
- tekuté alkoholové dezinfekčné prípravky

PLUSY

▪ **zdravá pokožka rúk**

- ✓ presné určenie indikácií umývania rúk → ↓ časté umývanie rúk
- ✓ θ umývanie rúk pred HDR
- ✓ ruky umývať nie dlhšie ako 1 minútu
- ✓ umývacia emulzia s pH neutrálnym k pokožke
- ✓ θ dezinfekčné mydlá
- ✓ vzájomná kompatibilita prípravkov na hygienu rúk
- ✓ pravidelné používanie ošetrojúcich prípravkov

▪ **nepudrované rukavice**

- presné určenie indikácií používania rukavíc
- navliekanie rukavíc na suché ruky

- ✓ θ rutinné umývanie rúk pred CHDR (len na začiatku programu)
- ✓ θ kefky
- ✓ **nekombinovať** rub + scrub

Novelizované znenie

uvádzacia veta §5 ods. 1

Pri ošetrovaní pacienta, zaobchádzaní so ZP, manipulácii s biologickým materiálom a pri zaobchádzaní s bielizňou je potrebné dodržiavať tieto zásady...

Novelizované znenie

§ 5 ods.1 písm. b)

Požiadavky na zabezpečenie účinnosti opatrení
v hygiene rúk:

- pokožka rúk bez poranení a infekcií
- nechty krátke, upravené, čisté, nenalakované
- nie gélové alebo umelé
- bez prsteňov a náramkov na rukách

Príloha č. 1a

- **Umývanie rúk**
- **Hygienická dezinfekcia rúk**
- **Kombinované ošetrovanie rúk**
- **Chirurgická dezinfekcia rúk**
- **Ošetrovanie pokožky rúk**
- **Predoperačná príprava rúk**
- **Používanie ochranných rukavíc**

✓ **prečo? kedy? čím? ako?**

Umývanie rúk

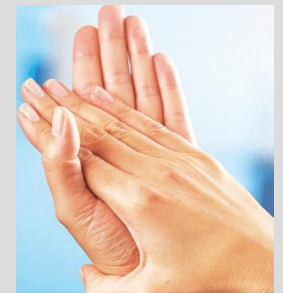
- **cieľ** – len mechanické odstránenie nečistôt
- **indikácie** → θ zbytočné a časté umývanie
 - ✓ príchod na pracovisko
 - ✓ súčasť osobnej hygieny
 - ✓ viditeľné znečistenie rúk
 - ✓ súčasť kombinovaného ošetrovania rúk – sporujúce mikroorg.
- **prípravky a pomôcky**
 - ✓ umývacia emulzia s pH neutrálnym k pokožke
 - ✓ **nie** tuhé a dezinfekčné mydlá

Umývanie rúk

- ✓ kompatibilita s dezinfekčnými prípravkami a ošetrojúcimi prípravkami
- ✓ dávkovač
- ✓ jednorazové papierové utierky
- **postup** - umývať nie dlhšie ako 1 min, dobre opláchnuť
- **umiestnenie dávkovačov** - pri vodovodnej batérii
- **čistenie, dezinfekcia a označovanie dávkovačov** – nedolievať..

Hygienická dezinfekcia rúk

- **cieľ** – rýchla redukcia prechodnej mikroflóry kože, prevencia prenosu mikroorganizmov
- **indikácie** – 5 momentov, po zvlčení rukavíc
 - ✓ bez predchádzajúceho umývania
- **prípravky a pomôcky**
 - ✓ tekutý (nie gély) alkoholový DP
 - ✓ požiadavky: expozičný čas 30 sc, účinnosť podľa EN, kompatibilita
 - ✓ odporúčaný vyšší obsah alkoholu

Hygienická dezinfekcia rúk

▪ postup

- ✓ naniest' do suchej dlane v množstve dostatočnom na pokrytie rúk
- ✓ dôkladne rozotrieť a navlhčiť všetky miesta na rukách, !! končeky prstov a palcov
- ✓ ruky udržiavať vlhké vtieraním po dobu 30 sekúnd
- ✓ ruky neoplachovať neutierať, nechať voľne vyschnúť

▪ umiestnenie dávkovačov

- ✓ zóna pacienta (kde je pacient) a kde sa poskytuje zdravotná starostlivosť
- čistenie, dezinfekcia a označovanie dávkovačov

Kombinované ošetrovanie rúk

- **jediná indikácia** umývania + dezinfekcie
- pri dokázanej alebo možnej kontaminácii rúk mikroorganizmami tvoriacimi spóry (*Clostridium difficile*..)
- **prípravky a pomôcky**
- **postup**
 - ✓ zvlčenie rukavíc
 - ✓ hygienická dezinfekcia
 - ✓ umytie rúk

+

Chirurgická dezinfekcia rúk

▪ **indikácie:**

✓ súčasť predoperačnej prípravy pred chirurgickým výkonom

✓ pred použitím jednorazových sterilných rukavíc

Pri výkonoch, pred ktorými sa vykonáva chirurgická dezinfekcia rúk, nesmú byť na rukách hodinky.

▪ **prípravky a pomôcky**

✓ tekutý (nie gély) alkoholový DP

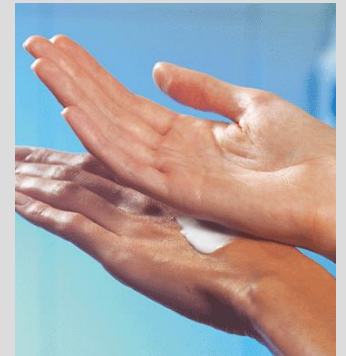
✓ požiadavky: expozičný čas podľa odporúčaní výrobcu, kompatibilita

▪ **postup**

▪ **čistenie, dezinfekcia a označovanie dávkovačov**

Ošetrovanie pokožky rúk

- **cieľ** - zabrániť stratám vody z pokožky, udržiavať pokožku jemnú, pružnú a neporušenú
- **indikácie:**
 - ✓ opakovane v priebehu dňa podľa stavu pokožky
 - ✓ medzi operačnými výkonmi a po skončení operačného programu
- **ošetrojúce krémy**
- **postup**
 - ✓ naniest' malé množstvo prípravku na chrbát ruky,
 - ✓ rovnomerne rozotrieť po chrbtoch oboch rúk, vtierať medzi prsty, do okolia nechtov a zvyšok do dlaní

Predoperačná príprava rúk

- **na začiatku operačného programu**
- ✓ **hygienická dezinfekcia - vo vstupnom filtri, šatni**
- ✓ **chirurgické umývanie – bez kefky, nie dlhšie ako 1 min**
- ✓ **chirurgická dezinfekcia**
- **medzi dvoma operačnými výkonmi**
- ✓ **zvliect' jednorazové sterilné rukavice**
- ✓ **hygienická dezinfekcia rúk (umytie len ak sú ruky viditeľne znečistené)**
- ✓ **ošetrojúci krém**

Pred ďalším výkonom vykonať len chirurgickú dezinfekciu bez chirurgického umývania

- **po skončení operačného programu**

Zásady starostlivosti o pokožku rúk

- pravidelne upravovat' nechty a okolie nechtov,
- pravidelne používat' ošetrujúce prípravky,
- predchádzať znečisteniu rúk,
- umývat' len v indikáciách,
- na umývanie rúk používat' vlažnú vodu,
- nepoužívat' kefky a dezinfekčné mydlá,
- používat' ochranné rukavice len v indikáciách,
- dodržiavat' zásady používania ochranných rukavíc,
- zabrániť priamemu kontaktu pokožky rúk so škodlivými látkami, čistiacimi a dezinfekčnými prípravkami

Používanie ochranných rukavíc

jednorazové sterilné rukavice - nepudrované

▪ **indikácie:**

- ✓ **chirurgické výkony**
- ✓ **pôrody**
- ✓ **invazívne rádiologické výkony**
- ✓ **zabezpečenie centrálného venózneho a arteriálneho prístupu, zavádzanie močových katétrov**
- ✓ **zabezpečenie invazívnych vstupov do sterilných dutín a priestorov**

Používanie ochranných rukavíc

jednorazové ochranné rukavice - nepudrované

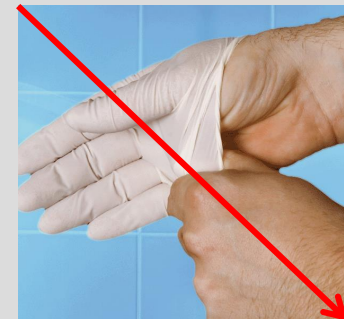
▪ indikácie:

- ✓ riziko kontaktu rúk s biologickým materiálom, ZP, povrchmi kontaminovanými biologickým materiálom,
- ✓ kontakt so sliznicami, porušenou kožou pacienta,
- ✓ pacient kolonizovaný/infikovaný...
- ✓ epidémie prenosných ochorení,
- ✓ zavádzanie a odstraňovanie i.v katétrov, manipulácia a odstraňovanie PMK,
- ✓ odber krvi a biologického materiálu,
- ✓ vyprázdňovanie podložných mís, močových fliaš,
- ✓ čistenie a dezinfekcia ZP, povrchov, manipulácia s použitou bielizňou a odpadom

Používanie ochranných rukavíc

jednorazové ochranné rukavice

▪ nepoužívanie:

- ✓ meranie vitálnych funkcií, fyzikálne vyšetrenie
- ✓ podávanie p.o liekov, s.c a i.m injekcií
- ✓ ošetrovanie očí, uší bez sekrécie
- ✓ rehabilitácia pacienta
- ✓ obliekanie, kŕmenie, transport pacienta
- ✓ manipulácia s čistou bielizňou
- ✓ telefonovanie, práca so zdravotnou dokumentáciou, počítačom

Zásady používania rukavíc

- veľkosťou vyhovujúce, nepudrované rukavice, kvalita deklarovaná výrobcom v závislosti od činnosti, na ktorú sa používajú,
- jeden pár rukavíc len na vyšetrenie jedného pacienta,
- jeden pár rukavíc nie na viac ako jeden zdravotný výkon,
- rukavice navliekať na suché ruky bezprostredne pred činnosťou, na ktorú je ich použitie určené a ihneď po činnosti zvoliť,
- po zvrhnutí rukavíc vykonať HDR

Neľahká cesta

- **komunikácia s právnikmi**
- **pripomienkové konanie**
 - ✓ vnútrorezortné (27 pripomienok, 0 zásadných)
 - ✓ medzirezortné (89 pripomienok, 20 zásadných)
- **finančné náklady**

■ vnútrorezortné pripomienkovanie

„Zavedenie pracovných postupov v rámci hygieny rúk bude mať finančný dopad.“

■ medzirezortné pripomienkovanie

„Znenie textu dopracovať o kalkuláciu nákladov pre jednotlivé typy zdravotníckych zariadení a dopracovať návrh spôsobu zabezpečenia finančného pokrytia zvýšených nákladov pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Návrh bude mať výrazný finančný vplyv na rozpočty poskytovateľov ZS, podnikateľské prostredie. Predstavuje to navýšenie nákladov na prevádzku ambulantného zdravotníckeho zariadenia minimálne o 35-50€ na pracovníka a mesiac. Je pravdepodobné, že prevádzkovatelia si budú nárokovat navýšenie oprávnených nákladov v úhradách od zdravotných poisťovní.“

Neľahká cesta – finančné náklady

- ruky ZP = najčastejší a najrizikovejší spôsob prenosu NN
 - 1 ošetrovací deň pacienta s NN je 2-násobne drahší, pobyt pacienta s NN je 3-násobne dlhší
- V. Jindrák: Význam infekcií spojených se zdravotní péčí pro prognózu kriticky nemocných a pro ekonomickou stabilitu pracovišť intenzivní medicíny; prezentace na CZ-PRES Conference: The Microbial Threat to Patient Safety in Europe, 2011
- NN = výrazný vzostup priamych i nepriamych nákladov na zdravotnú starostlivosť

Hygiena rúk

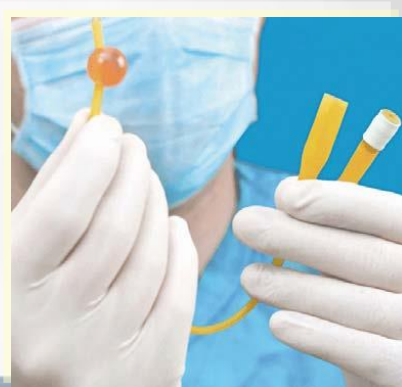
▪ najjednoduchší, najlacnejší, najefektívnejší spôsob ochrany personálu, prevencie šírenia NN a rezistencie na ATB, avšak iba za predpokladu, že sa vykonáva správne a v správnom momente.

množstvo štúdií potvrdilo, že dodržiavanie zásad hygieny rúk významným spôsobom ↓ **výskyt NN**

„Hygiena rúk vykonávaná v správnom okamihu je najvýznamnejším opatrením v prevencii NN.“

Kampf G, Löffler H, Gastmeier P.: Hand hygiene for the prevention of nosocomial infections. Dtsch Arztebl Int 2009, 106 (40): 649-655.

Pittet D et al: Effectiveness of a hospital-wide programme to improve compliance with hand hygiene. The Lancet 2000, 356: 1307-12.

Zvýšenie nákladov

- zvýšenie spotreby alkoholových dezinfekčných prípravkov (!! na európsku úroveň) = **↑ finančných nákladov** na alkoholové dezinfekčné prípravky
 - avšak .. v konečnom dôsledku = **úspora finančných nákladov** v rezorte zdravotníctva
- ✓ ↓ spotreby ATB, iných liekov..
 - ✓ ↓ vyšetrení, reoperácií..
 - ✓ skrátenie dĺžky pobytu...

Kontrola šírenia mikroorganizmov s významnými mechanizmami rezistencie na ATB v zdravotníckych zariadeniach

- včasná a efektívna laboratórna identifikácia
- účinné protiepidemické opatrenia

KOMUNIKÁCIA a SPOLUPRÁCA

mikrobiológ

klinik

epidemiológ

ATB

**protiepidemické
opatrenia**

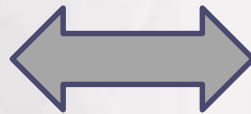
...neľahká,

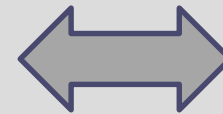
ale... **správna cesta**

mikrobiológ

klinik

epidemiológ

Ďakujem za pozornosť

... a spolupracujem s mikrobiológom a klinikom...

Onkologický ústav
sv. Alžbety

ISO 9001
BUREAU VERITAS
Certification

